

Bệnh lý thần kinh ngoại biên do rượu

PGS.TS Cao Phi Phong

Giới thiệu

Bệnh lý đa dây thần kinh:

- ❖ Nhiều bệnh lý và biểu hiện lâm sàng khác nhau.
- ❖ Sử dụng quá liều một số thuốc và nhiễm độc.
- ❖ *Rượu là một trong những độc tố có thể gây ra tổn thương thần kinh ngoại vi ở những bệnh nhân nghiện rượu nặng.*

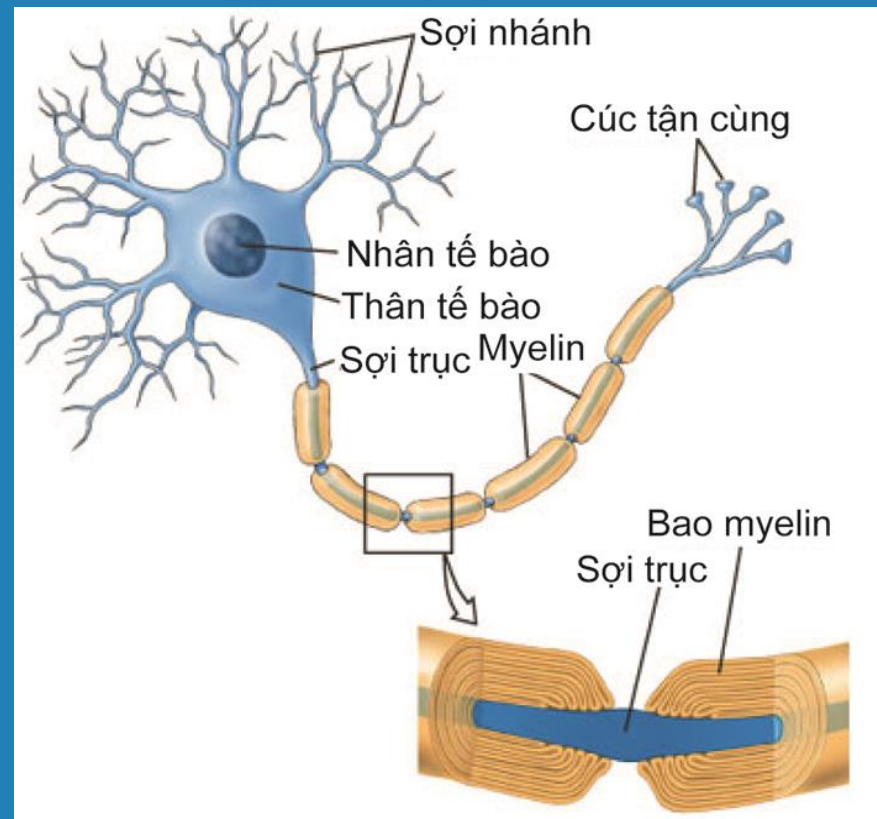
Alcoholis neuropathy

Alcoholic neuropathy is a type of nerve damage brought on by chronic abuse of alcohol

Tổn thương thần kinh do lạm dụng rượu mãn.....

- ❖ Trên 40 % những ***người nghiện rượu.***
- ❖ Cơ thể không thể lọc và chuyển hóa
- ❖ Lắng đọng tại các dây thần kinh,
- ❖ Tổn thương các đầu mút dây thần kinh

Tiền sử uống rượu số lượng lớn lâu dài.....

- ❖ Bệnh lý chủ yếu sợi trục cảm giác vận động (*primary axonal sensorimotor peripheral polyneuropathy*.)
- ❖ Phần lớn thảm lạng, kéo dài, đôi khi cấp, nhanh chóng
- ❖ Triệu chứng khi đang uống
- ❖ Ca nặng : yếu gốc chi 2 chân và ngọn chi 2 tay.

Ảnh hưởng của rượu tùy thuộc...

- ❖ Tần số uống
- ❖ Số lượng uống
- ❖ Tuổi khởi đầu uống
- ❖ Thời gian uống
- ❖ Giới
- ❖ Yếu tố di truyền
- ❖ Tiền sử gia đình alcoholism
- ❖ Chế độ ăn và sức khỏe

Alcoholic neuropathy

❖ *Cấp*

- + ít ca báo cáo nặng, cấp hay bán cấp giống GBS
- + sinh thiết, chẩn đoán điện tổn thương sợi trục(không myelin), protein DNT bình thường

❖ *Bệnh tk ngoại biên chèn ép*

- + bệnh lý tk quay hay hội chứng liệt tối thứ 7 trong uống rượu đã báo cáo
- + rượu và bệnh lý ngoại biên do chèn ép vị trí khác

Alcoholic neuropathy

❖ Bệnh lý tk ngoại biên do rượu mãn

- + bệnh tk cảm giác phối hợp đau được biết từ năm 1700
- + nguyên nhân ethanol trực tiếp gây độc hay dinh dưỡng hay cả hai ?
- + suy dinh dưỡng và thiếu vitamin, thiamine giảm trong chronic alcoholics
- + phối hợp giữa giảm thiamine và alcoholic neuropathy không kết luận được

Alcoholic neuropathy

- ❖ Chronic alcoholics không thiếu vitamin: mất cảm giác tiến triển chậm, tổn thương sợi nhỏ, không ataxia hay yếu cơ do neuropathy
- ❖ Thiếu thiamine chủ yếu , non-alcoholic: yếu cơ và thất điều cảm giác bán cấp, bệnh lý tk ngoại biên cảm giác sợi lớn > sợi nhỏ
- ❖ Triệu chứng tk tự động không thường xuyên

Sinh bệnh học (*Pathophysiology*)

How alcohol can affect the human
Nervous System

❖ *Alcoholic neuropathy* :

- Tổn thương sợi trục , thoái hóa wallerian sợi trục
- Giảm myelin sợi thần kinh
- Thiếu dinh dưỡng, thường gặp thiamine
- Tổn thương sự hấp thu ở dạ dày ruột
- Gần đây vai trò: gia tăng oxidative stress dẫn đến gốc tự do

Cơ chế bệnh sinh alcoholic neuropathy?

Thiamine:

- ❖ Được biết như antiberiberi factor hay antineuritic factor,
- ❖ Vitamin cần thiết cho biến dưỡng pyruvate, vai trò trong hệ thống tk ngoại biên
- ❖ Thiếu thiamine bn uống rượu do giảm hấp thu và suy gan
- ❖ Phân biệt alcoholic neuropathy đơn thuần và Beriberi (thiếu thiamine)

❖ Histopathological:

sural nerve biopsy - small-fiber axonal loss, myelin irregularities và có tái sinh thần kinh trong ca mãn tính

❖ Japanese study:

alcoholic dehydrogenase gene mutation – dẫn đến giảm alcohol metabolism và giảm sensory nerve action potentials trong nhóm bị ảnh hưởng

Dịch tễ học

❖ VN tỉ lệ hiện mắc hay mới mắc ?

(depending on the definition of chronic alcoholism and the criteria used to detect and classify neuropathy)

❖ Hoa Kỳ

(Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition (DSM-IV), studies employing clinical and electrodiagnostic criteria have estimated that neuropathy is present in 25-66% of defined "chronic alcoholics.")

Tử vong/bệnh tật (Mortality/Morbidity)

❖ *uống rượu mãn: tổn thương nhiều hệ thống*

- não: Wernicke encephalopathy, Korsakoff psychosis và cerebellar ataxia
- tim: cardiac myopathy và autonomic neuropathy
- pancreas, gallbladder, và (cirrhosis),
- peripheral nerves.

❖ *chết vì suy tim hay gan*

Chủng tộc (Race)

- ❖ Yếu tố văn hóa và chủng tộc liên hệ sự uống rượu bia ?
- ❖ Không có NC tốt về phát triển alcoholic neuropathy
- ❖ Tuy nhiên nguy cơ bệnh tk ngoại biên cao hơn ở những người uống rượu (tiền sử uống rượu)

Giới

Ammendola & cs – sự khác biệt giữa nam và nữ phát triển alcoholic neuropathy

Kết luận:

“phụ nữ có thể gia tăng độ nhạy hơn với tác động độc chất rượu trên tk ngoại biên”

Tuổi

- ❖ Phần lớn tuổi 40-60 (phát triển alcoholic neuropathy kết hợp thời gian, phạm vi uống rượu trong cuộc đời)
- ❖ Người lớn tuổi giảm tự nhiên phản xạ tư thể và thoái hóa tế bào thần kinh, có thể nhiều nguy cơ hơn về lâm sàng(té ngã, mất thăng bằng) kết hợp bệnh tk ngoại biên

Lâm sàng

Bệnh sử

Triệu chứng đầu tiên ở đầu các chi bàn tay, bàn chân:

- chủ yếu là chuột rút, co quắp cơ, tê các đầu ngón tay ngón chân,
- mỏi cơ, đi thấy mệt và đau tại các bắp cơ, đau khi bóp vào các khối cơ.

- Các phản xạ gân xương giảm hay mất, phản xạ gân gót và gân cơ nhị đầu, tam đầu giảm.

- Rối loạn cảm giác: dị cảm và tê bì xuất hiện tại da ở các chi.

- Rối loạn tk tự động(bất lực, tiết mồ hôi bất thường.....

Dị cảm và tê bì xuất hiện ở các chi

Triệu chứng thường gặp.....

- ❖ Than phiền dị cảm chân, bàn chân
- ❖ Tiến triển đối xứng, gốc chi
- ❖ Ít khi khởi phát cấp, tiến triển nhanh
- ❖ Tiền sử thất điều dáng đi, thường té ngã
- ❖ Một số tổn thương dây X: khàn tiếng, nói nhỏ...
ngọng chi trên

Cận lâm sàng

Laboratory Studies

Sinh hóa:

- + Chức năng gan,
- + Test đái tháo đường
- + Creatinine
- + Thiamine, vitamin B-12, and folic acid

-
-
- + Tầm soát heavy metal toxicity.
 - + Erythrocyte sedimentation
 - + Test human immunodeficiency virus (HIV) infection và venereal disease.

Tests khác

- + *Nerve conduction studies (NCSs)*
- + *Needle electromyography (EMG)*

Điều trị

- ❖ Đối với những người nghiện rượu khi có các dấu hiệu tê bì tay chân, yếu cơ, đi lại khó khăn cần đi khám và điều trị kịp thời.
- ❖ Hạn chế sử dụng bia rượu và các chất kích thích để hạn chế tổn thương các dây thần kinh do ngộ độc rượu.

Rehabilitation Program

+ *Physical Therapy*

+ *Occupational Therapy*

Thuốc

Đau dị cảm (Painful dysesthesias) phối hợp alcoholic neuropathy điều trị : gabapentin hay amitriptyline, kết hợp OTC pain medications (**over-the-counter** (OTC .) như aspirin hay acetaminophen.

Anticonvulsants

Tricyclic antidepressants (Elavil)

Analgesic, Topical

Capsaicin(Dolorax, Zostrix...)

Tham vấn

- ❖ Tham vấn bác sĩ tâm thần: hồi phục thể chất và hành vi sau cai rượu
- ❖ Tham vấn bác sĩ dinh dưỡng
- ❖ Tham khảo sự giúp đỡ các tổ chức nghiện chất

Dự hậu

Theo Dell and Guzewicz, dự hậu ngưng hay phục hồi các triệu chứng alcoholic neuropathy tốt sau ngưng rượu

Take home message

- ❖ Alcoholism có thể gây ra bệnh lý thần kinh khi lạm dụng(abused)
- ❖ Alcohol tương tác cấp ưu thế trên GABA-A và NMDA receptor, nhưng triggers tín hiệu đa dạng được xác định rõ ràng trong các đường thần kinh
- ❖ Nhận thức sớm, cung cấp đầy đủ thiamine và multivitamin cho bn alcoholic mặc dù dinh dưỡng đầy đủ

Is alcohol healthy ?

Its all related to the amount being consumed

If moderate : healthy

If excessive : unhealthy

- Inhibition of acetylcholine release
- Increase release of dopamine (happy)
- Enhancing GABA neurotransmission (GABA has inhibitory action on neurons)
- Ca-k channel inhibition
- Decreasing glutamate levels (excitatory)

Cảm ơn sự theo dõi.....